

Trauma och posttraumatisk stress och dissociation bland svenska ungdomar. Evaluering av självsvarfsformulär.

Doris Nilsson

Huvudsyftet med den här avhandlingen har varit att undersöka trauma och dissociation bland svenska ungdomar samt att undersöka de psykometriska egenskaperna såsom mått på reliabilitet (instrumentens noggrannhet i mätningarna) och olika typer validitet (mått på hur väl man mäter det man vill mäta) hos tre screeninginstrument, som avser att mäta dissociation såväl som andra symptom på posttraumatisk stress. De tre instrumenten har varit Dis-Q-Sweden, A-DES som mäter dissociation samt TSCC som mäter posttraumatiska symptom. De symptom som mäts med dessa instrument är inte så lätta att fånga eller för ungdomar att prata om, vilket gör att dessa självsvarfsformulär är viktiga hjälpmedel i såväl klinisk verksamhet som forskning. Ett annat syfte har varit att jämföra våra resultat med resultat från andra länder och att få fram preliminära svenska normer. Ålders- och könsskillnader har undersökts samt uppmätta symptom samband med känt trauma, såsom sexuellt övergrepp och/eller fysisk misshandel såväl som självrapporterat trauma i den normativa och kliniska gruppen.

Undersökningsgrupperna i den här avhandlingen har varit barn och ungdomar mellan 10-19 år. I de kliniska grupperna hade alla varit utsatta för sexuella övergrepp och/eller blivit fysiskt misshandlade. Alla deltagarna har fått fylla i formulären Dis-Q-Sweden, A-DES och/eller TSCC. Deras svar har sedan bearbetats och analyserats statistiskt.

Alla tre instrumenten har visat sig ha god reliabilitet såsom *intern konsistens* och *test-retest*. Validiteten har undersökts och etablerats genom faktoranalyser, *samtidig validitet* och *kriterierelaterad validitet*. Barn och ungdomar i kliniska grupper, där det varit känt att sexuellt övergrepp och/eller fysisk misshandel förekommit, har visat sig ha statistiskt säkerställt (signifikant) högre värden på alla instrumenten jämfört med normalgrupperna. Även de ungdomar, som i normalgruppen uppgivit att de varit med om något trauma, hade signifikant högre värden än de som inte uppgivit att de varit med om något trauma, även om signifikansnivån inte var lika hög som mellan normalgrupperna och de kliniska grupperna.

Ett annat resultat var att flickor ger signifikant högre värden än pojkar i både de kliniska grupperna och i normalgrupperna. Det är framförallt flickor i åldern 14-15 år som har de högsta värdena på både Dis-Q-Sweden och A-DES.

Svenska ungdomar har lägre medelvärden än vad som rapporterats från andra studier och från andra länder. Medelvärden i de kliniska grupperna var ungefär som de medelvärden som rapporterats från studier i andra länder.

Konklusionen i den här avhandlingen är att alla de tre undersökta självsvarfsformulären, Dis-Q-Sweden, A-DES och TSCC, har sunda psykometriska egenskaper och kan mycket väl användas av kliniker inom svensk barn- och ungdomspsykiatri.